

Vážení čtenáři,
předkládáme Vám stručný sylabus z přednášek Ing Kratochvíla. Tyto přednášky byly prosloveny již před delší dobou – máme ale příslib, že Ing. Kratochvíl provede na jaře r. 2009 aktualizaci – pak uveřejníme aktuálnější verzi.

Pěstování vinné révy ve vřškách 400 - 500 m n. m

Úvodem

Přestože vinohradnické oblasti v Čechách, s nadmořskou výškou do 300 m, tvoří severní okrajovou hranici pěstování révy, lze některé její odrůdy za dodržení určitých podmínek s úspěchem pěstovat až do nadmořské výšky 500 m a to na chráněných stanovištích, které pro révu vytvářejí tepelně příznivější mikroklima. Výhodou révy před ostatními druhy ovoce je její velká tvarovatelnost, ovladatelnost a přizpůsobivost růstovým a prostorovým podmínkám. Je však nutné zásadně se vyhýbat mrazovým kotlinám a studeným místům, s pravidelnými pozdními jarními mrazy, neboť očka jednoletého réví vymrzají již při teplotě -17 °C, staré dřevo při -22 °C až -25 °C a kořeny již při -8 °C. Réva raší po 20. dubnu a rašící letorosty jsou na mráz velmi citlivé.

K příznivým mikroklimatům patří stanoviště chráněná před studenými větry, s možností denní kumulace tepla a s jeho postupným nočním uvolňováním. Jsou to jižní stěny domů, hosp. budov, kamenné zidky nebo terasy na jižních svazích zahrad. Réva je též náročná na úpravu a tvarování (vedení) dvouletého dřeva a na každoroční zkracování dřeva jednoletého. Bez dokonalé znalosti a dodržování těchto zásad, nedocílíme očekávaného výsledku. Réva je rostlina světlomilná a proto nesnáší delší zastínění během dne. Z tohoto důvodu je důležitý i způsob jejího vedení na drátěnce a správné rozdělení letorostů pro docílení maximálního oslunění a tím i dokonalé asimilace listů. Neméně důležité, je i dobré větrání listů a tím jejich rychlé osychání, které potlačuje vývin nejnebezpečnější révové choroby PERONOSPORY (plísně révové), která napadá letorosty, listy, květy i hrozny.

Nejnebezpečnějším živým škůdcem révy je révokaz (mšička révová), která žije na kořenech révy a ve vinohradnických oblastech (Morava, Slovensko) nedovoluje pěstovat révu pravokořennou. Proto se ke štěpování používá podnožových rév, které tomuto škůdci odolávají.

Z dalších nejčastějších houbových chorob je to OIDIUM (padlí révové), PLÍSEŇ ŠEDÁ (hniloba hroznů), dále AKARINOZA (kadeřavost) a ERINOZA (plstnatost), které způsobují drobní roztoči. Proti těmto chorobám je nutno celoročně bojovat alespoň v minimální míře, V současné době, kdy se ekologie stává nejdůležitější zásadou veškeré činnosti člověka, nabývá stále většího významu pěstování odolnějších odrůd, které byly vyšlechtěny v několika zemích využitím mezidruhového křížení rév.

Příprava pozemku

Jako stanoviště révy nejlépe vyhovují jižní (JZ, TV) stěny budov, teras, zídek, chráněné dvorky a zákoutí. Vysazujeme-li sazenice v řadě, nejméně dva měsíce před výsadbou, převrstvíme pruh zeminy 80 cm široký a 80 cm hluboký, nebo pro jednotlivý keř jámu 80 x 80 cm, hlubokou rovněž 80 cm.

Horní vrstva (ornice), která přijde na dno jámy, se obohatí dobře proloženým kompostem (4 lopaty/bm) a na každý metr se přidají 3 hrsti nejlépe CERERITU (obsahuje důležité stopové prvky), jako zásobní hnojivo pro první léta. Těžkou hlinitou půdu zlehčíme říčním pískem. Spodní neúrodnou zeminou (spodinou) pruh nebo jámu zasypeme.

Volba podnože a odrůdy

Vitalita keřů a jejich plodnost je kromě agrotechniky záležitostí správné volby podnožové révy (vyjma pravokořenné). Je nutné vědět, že bujně rostoucí podnože (Cr 2, K 5 BB) v úrodné zahradní půdě zvyšují

nebezpečí sprchání (sparného odkvětu) keřů u plodných odrůd. Pro ně raději volím, podnože slaběji rostoucí (T 5 C, SO 4, aj.), které jsou výborné i pro všechny stolní odrůdy.

Vedle volby podnože má velký význam i volba vhodné odrůdy révy pro danou lokalitu. Chceme-li pěstovat hrozny pro přímý konzum (stolní odrůdy), volíme odrůdy s postupným zráním od nejranějších srpnových až po středně rané, zrající v září. V současné době jsou v uznávacím řízení nově vyšlechtěné odrůdy z mezidruhového křížení, které budou výhledově postupně uváděny na trh. Doporučený sortiment odrůd pro naše méně příznivé podmínky je uveden ve statí "Doporučený výběr odrůd vinné révy".

Výsadba

Nejčastěji sázíme na jaře (duben až polovina května) do teplé půdy ve vzdálenosti podle budoucího vedení (pro jednopatrové v řadách a u stěn minimálně 120 cm od sebe, pro dvoupatrové u stěn budov 80 cm od sebe).

Před hloubením jamek zarazíme do připravené půdy z podzimu 2 m dlouhé kůly (pro vyvažování letorostů). Jamku vyryjeme rýčem do hloubky 40 cm a to na svahu pod kolíkem, ve volné řadě v jižním směru nebo směrem od zdi. Na dno jamky dáme lopatu dobrého kompostu (ne čerstvý hnůj!). Spodní kořínky sazenic zkrátíme na šířku dlaně, všechny postranní se hladce odříznou. Při jarní výsadbě zaklátíme nejsilnější výhon na dvě očka a další odřízneme na větvní kroužek. Sazenici v jamce postavíme mírně šikmo ke kolíku tak, aby místo srůstu podnože s roubem bylo asi 5 cm nad zemí. Kořínky rozložíme, prosypeme kompostem, jamku zasypeme do poloviny její hloubky, rukou utěsníme a zalijeme 5-10 l vody (doslove ulijeme!).

Po vsáknutí vody sazenici zahrneme spodinou a z lehké půdy upravíme nad sazenici růvek z lehké hrabanky asi 10 cm nad očkem. Růvek udržujeme až do srpna kyprý a vzdušný - pozor na snadné vylomení křehkých letorostů. Půdu udržujeme celý rok v bezplevelném stavu okopáváním.

Ošetřování v 1. roce

Jakmile vyraší letorosty, opatrně odhrneme přihnutou zem, vybereme dva nejsilnější letorosty a ostatní vylomíme! Růvek opět nahneme, jinak by světlé letorosty slunce spálilo! Ponechané výhony postupně vyvazujeme v krátkých intervalech ke kůlu, aby rostly zpříma a neohýbaly se (snižoval by se růst letorostů i kořenů!). Silné fazochy (zálistky) vylamujeme.

V červenci růvek rozhrneme, nožem opatrně odstraníme všechny rosné (povrchové) kořínky a opět zem přihneme. V srpnu opět stejným způsobem odstraníme rosné kořínky, ale růvek již nenahneme. Pozor - předčasné odstranění růvku snižuje růst letorostů a zvyšuje úhyn sazenic! Mladé letorosty jsou velmi náchylné (kromě rezistentů) na peronosporu, proti které stříkáme směsí 0,3 % DITHANE nebo NOVOZIRU s 0,5 % SULEKOLU K (proti padlí, roztočům a sviluškám). Poprvé stříkáme při délce letorostů 15 cm. Postřik opakujeme po deseti dnech. Do všech postřiků můžeme přidávat listová hnojiva jako Vegaflor, Floran apod! dle návodu. Při prvním postřiku přihnojíme špetkou ledku v kroužku kolem sazenice (ne k letorostům!), toto 2x opakujeme do července. Za sucha raději připravíme půdní zálivku s hnojivým roztokem - asi 10 g na vědro (10 l). V listopadu před příchodem mrazu všechny keře důkladně zahrneme opět lehkou hrabankou.

Ošetřování ve 2. roce

Po rozmrznutí půdy od keře opatrně odhrneme zeminu. Jsou-li keře se dvěma výhony dostatečně silné, můžeme na silnějším výhonu nařezat kmínek (zakrátit na délku asi 90 cm, do výše 75 cm vyslepit všechna očka a ponechat tři nejhořejší) a slabší výhon nad nejspodnějším vyvinutým očkem při zemi zakrátit (jednooký čípek). Sazenici přihneme zemí. Slabší keře řežeme krátce, tzn., že silnější výhon zakrátíme na dvě očka a slabší najedno. Sazenici opět přihneme zemí.

V polovině května zem opět odhrneme, u silnějších keřů s již nařezaným kmínkem ponecháme růst z oka zakráčeneho čípku jeden letorost, u slabších keřů ponecháme ze tří oček rašit 2-3 výhony. Ostatní letorosty vylomíme a růvek přihneme.

Letorosty pro další budoucí kmínky pečlivě vyvazujeme ke kůlu, náhradní letorost (z jednookého čípku) zaštípíme za čtvrtým listem. Růvek ponecháme do července. Zálisky u letorostů pro vypěstování kmínku důsledně vylamujeme a v srpnu letorosty zakrátíme ve výši asi 2 m. Půdu mezi keři udržujeme po celý rok v bezplevelném stavu a jako v prvním roce i v tomto ji můžeme využít pro pěstování zeleniny.

V ochraně postupujeme stejně jako v prvním roce s tím, že před rašením keře umyjeme proti kadeřavosti 5 % SULKOU. Na jaře před odhrnutím růvku přihnojíme 10 dkg CERERITU/qm půdy. Ledek raději vynecháme, aby dobře vyžrálo réví. Na podzim zahrneme do brázd kolem keřů hnůj a přidáme opět 10 dkg CERERITU/qm .

V tomto roce můžeme očekávat již první ukázkové hrozny. Pokud jsme již nařezali kmínky, je nutné vybudovat opěrné zařízení - drátěnku. Okrajové sloupky asi 2,5 m dlouhé zakotvíme do půdy a natáhneme dráty od výšky 50 cm hl. drát, další drát v 70 cm, další dvojdrátí ve 100, 130, 160 a 190 cm při jednopatrovém rýnsko-hesenském vedení podle umístění sazenic a způsobu pěstování.

Ošetřování ve 3. roce

Pokud jsme nevybudovali drátěnku již ve druhém roce, musíme ji zhotovit v tomto roce pro již dobře vyvinuté keře.

Po odhrnutí růvku (do 15.3.) provedeme řez. Na keři s loňským kmínkem nařežeme na jeho vrcholu tažen a dvouoký čípek a z druhého výhonu založíme další kmínek (pro dvoukmínkové keře). U slabších keřů postupujeme stejně jako u silnějších keřů ve 2. roce, tzn. že při dvou výhonech tvoříme z jednoho kmínku a druhý výhon zakrátíme jen najedno oko. Po řezu stříkáme před rašením proti kadeřavosti 5 % SULKOU a dále ošetřujeme tak, jak je uvedeno v další stati "Ochrana révy".

Všechny letorosty, které během vegetace vyrostou z ohnutého tažně i ze zaříznutného kmínku, prostrkáme dvojdrátím vedle sebe, aby se vzájemně nestínily. U letorostů vyrůstajících z tažně vylamujeme fazochy až do 6. - 7. listu a další fazochy zakracujeme za 2. - 3. listem (pro zvýšení asimilační plochy a cukernatosti hroznů). V srpnu se letorosty za 13. - 17. listem osečkují (zaštípnou). U letorostů rašících z posledních tří oček nařezaného kmínku vylamujeme všechny zálisky a ponecháváme pouze jeden poslední před zaštipnutým místem za 13. až 17. listem.

V tomto roce můžeme počítat zhruba s poloviční úrodou proti dalším létům.

Ošetřování ve 4. roce

Provádíme řez již téměř shodný s plodnou vinicí. Na kmínku, který měl na vrcholu tažen (ohnutou část) a dvouoký čípek, odřežeme celý tažen a ze dvou letorostů vyrostlých z čípku první (horní) ohneme do tvaru tažně a druhý (dolní) zakrátíme opět na dvouoký čípek (je to vlastně podstata Guyottova řezu).

Na slabších keřích, kde byl naříznut kmínek a ponechány pouze tři nejhořejší oka, vyrostly tři výhony, z nichž nejspodnější zakrátíme opět na dvě oka (dvouoký čípek), jeden z lépe vyvinutých horních výhonů ohneme do tvaru tažně a zbývající odřízneme.

Organickými hnojivy (hnůj, kompost) hnojíme nejméně každým čtvrtým rokem (lze-nasměřovat na přestupný rok - pro zapamatování) a průmyslovými hnojivy (CERERIT); každoročně, obojí zásadně na podzim se zapravením hluboko do půdy. Nejuniverzálnějším hnojivem stále zůstává dobře zpracovaný kompost.

Shrnutí celoročních prací ve vinici

A) Před rašením

1. Zimní řez (od Matěje 24.2. do Josefa 19.3)

Ze dvou letorostů slabší zakrátíme na jedno očko a silnější na dvě očka u mladých keřů. U tříletých keřů založíme jeden nebo dva kmínky z dostatečně silných letorostů (síla tužky) tzn. nad hlavním drátem 50 až 70 cm nad zemí u středního vedení ponecháme 3 až 4 očka a zbytek nad nimi odstříhneme - zhruba ve výšce 90 cm.

Pokud nám tyto očka koncem dubna vyraší, vyslepíme všechna ostatní očka pod hlavním drátem - nutné pro vytvoření hladkého kmínku bez jizev! Pokud nevyraší ani jediné očko nad hlavním drátem, kmínek odřízneme po poklesu tlaku mízy (červen) až na nejspodnější očko, z něhož roste letorost pro založení kmínku v příštím roce - viz "zelené" práce.

U starších keřů provedeme standardní řez na dvouoké čípky a dlouhé tažné, které, vyvážeme do oblouků na drátěnku.

2. Úprava naroubovaného krčku sazenice

Po rozmrazení půdy odhrneme nakopčený rúvek, ostrým nožem odřežeme všechny (!) rosné kořínky v místě krčku, rúvky opět nakopčíme a ponecháme je až do srpna, kdy je rozhrneme a ponecháme rozhrnuté až do doby před zámrazem půdy.

Pamatujme, že révová očka nejlépe raší a silně rostou ve tmě (pod rúvkem) ve vlhku, kde nejsou vysoušena sluncem a větrem! Po celý rok udržujeme záhon v bezplevelném kyprém stavu pro potřebu dobrého přístupu vláhy ke keři.

B) „Zelené práce“

tj. podlom, vyvažování letorostů a vylamování fazochů, letní zkracování letorostů a osečkování.

1. Podlom = smítka

Na vytvarovaném (ohnutém) tažni vylomíme na patku všechny neplodné a nepotřebné letorosty, jakmile jsou zřetelně vidět hrozníčky (konec května - začátek června). Ponecháme jen letorosty s vyvinutými hrozní. Na kmínku vylámeme všechny letorosty až na nejspodnější u paty kmínku (rezerva při zmrznutí mladého kmínku). Pouze v roce, ve kterém je na keři málo plodných letorostů, ponecháme i některé neplodné pro udržení keře v dobrém růstovém stavu.

2. Vyvažování letorostů. vyplývka a vylamování fazochů (zálistků)

Letorosty vyvažujeme nebo zastrkáváme na drátěnku třikrát až čtyřikrát během vegetace tak, abychom je stejnoměrně rozložili na ploše drátěnky. Zároveň je nutné vylamovat fazochy, vyrůstající z úžlabí každého listu. Jinak by réví zhoustlo tak, že by hlavní letorosty a jejich listy trpěly zastíněním s velkým nebezpečím vzniku houbových chorob. V zóně kolem hroznů je vhodné fazochy zcela odstraňovat, ale výše postavené zálistky je nutno ponechat a pouze je zaštípnout za 3. - 4. listem pro zvýšení cukernatosti hroznů - jeden zaštípnutý fazoch může cukernatost zvýšit až o 0,4°.

3. Letní zkracování plodných letorostů

Je nutné provádět u odrůd, které špatně odkvétají (sprchávají) nebo které jsou přehnojeny dusíkem. Odstraněním vegetačních vrcholů těsně před květem se dočasně zamezí tvorbě AUXINU (regulují růst), které z vrcholů letorostů přecházejí do vyvíjejících se hroznů a negativně ovlivňují odkvétání. Zaštípnutím vrcholku tažňových letorostů se zastaví na 1 - 2 týdny prudký vrcholový růst, čímž čípkové letorosty předstihnou v růstu zaštípnuté letorosty tažňové, lépe se vyvíjejí a vytvářejí tak předpoklad k nasazení dobré úrody v příštím roce.

4. Osečkování

Je to odstranění vrcholů letorostů koncem srpna nebo začátkem září, čímž se dosáhne:

- dočasné zastavení dalšího růstu letorostů
- podpora rychlejšího vyžrání letorostů
- lepší vývin oček pro příští květní násadu
- lepší vývin hroznů

Na cukernatost hroznů v době jejich zrání má vliv počet listů nad hrozny. S každým listem nad hrozem se cukernatost zvýší asi o 0,25°. Pro dobrou výživu hroznů a kořenového systému potřebuje letorost 13 listů a v době vyžrávání bobulí 17 listů. Proto pro získání maximální cukernatosti můžeme ponechat na letorostů 17 listů. Od 12. listu nad hrozem začíná váha hroznu klesat.

Na drátěných konstrukcích středního vedení (horní drát ve 190 cm) je možno osečkování provést srpem nebo kosou ve výši 30 - 40 cm nad horním drátem.

Před zamrznutím půdy

Shrneme a sebereme spadané listí, které založíme do kompostu nebo spálíme, jestliže bylo napadeno houbovou chorobou. Keře přikopčeme lehkou zeminou a vytvoříme rýčky pro ochranu spodních oček nad místem štěpování. Tato očka zůstávají zálohou pro případné vypěstování nového kmínku při zmrznutí celého keře po silných zimních mrazech.

Specifika pro pěstování révy ve sklenících a foliovnících

Volíme sortiment velkoplodých a později zrajících (venku v říjnu až začátkem listopadu) odrůd vzhledem k uspíšenému zrání o 4 - 6 týdnů oproti venkovnímu prostředí.

Lze pěstovat v lokalitách nevhodných pro venkovní pěstování (vysoké polohy, nepříznivé mikroklima, mrazové kotliny) nelze však vynechat dostatečné oslunění skleníku!

Konstrukce skleníku je vhodnější vysokoobjemová (20 a více m²) s klimatem sušším (snížení možnosti výskytu padlí révového - oidia). Vysazujeme sazenice vždy na severní (SV, SZ) stěnu skleníku pro zajištění prostupu slun. záření skleníkem i na další vysazené kultury zeleniny. Naopak je možno využít bujného růstu letorostů na částečné zastínění horních partií skleníku pro zabránění popálení sousedních rostlin.

Vedení révy - lze použít klasické s řezem na tažen (6-12 oček) a dvouoký zásobní čípek nebo řez na vodorovný kordon, tj. vyvažování vodorovného kmínku se starým dřevem ve výšce 30 - 50 cm nad terémem skleníku a vytvoření subhlaviček na tomto vod. kmínku ve vzdál. 40 - 80 cm. Každá subhlavička na podzim obsahuje 2 výhony, z nichž koncem zimy (konec ledna až polovina února) ze slabšího nařezeme dvouoký čípek a ze silnějšího a lépe vyvinutého polotažeň v délce rovnající se vzdálenosti následné subhlavičky,

Dřívější řez o 4 - 6 týdnů oproti venkovním keřům je nutný vzhledem k časnějšímu nástupu vegetace ve skleníku. Pozdější řez může mít za následek silné oslabení keřů výtokem mízy, což mnohdy může vyústit až k úhynu keře.

Bujný růst révy ve skleníku omezujeme zaštipováním letorostů v průběhu vegetace při délkách 0,5 m, 1 m, 1,5 m a 2 m. Každé zaštipnutí vrcholu letorostů znamená zastavení růstu na 1 - 2 týdny s příznivým působením na vyžrávání dřeva a hroznů. U velkoplodých odrůd necháváme pouze jeden velký hrozen na letorostů, čímž se zvýší velikost bobulí a jejich cukernatost. Ostatní péče o keř je obdobná jako ve venkovním prostředí.

Ochrana proti chorobám a škůdcům

Přestože upřednostňujeme pěstování odolnějších odrůd vinné révy vůči plísním, nachází se v našich zahrádkách dosud velké množství keřů čistě evropských odrůd, které jsou náchylné na tyto houbové choroby.

Pro zachování úrody a zdravé rostliny je nutné při silném infekčním tlaku těchto chorob aplikovat ochranný postřik. Abychom v průběhu pěstování co nejméně zatížili přírodu a ovoce nežádoucími látkami v rámci přibližování se k integrované produkci révy, vyjímáme jen ty nejnebezpečnější choroby a doporučujeme následující nejjednodušší postupy proti nim:

Peronospora (plíseň révová - pravá)

Zpravidla se vyskytuje už v červnu. Na líci listu vznikají žlutavé, jakoby olejnaté skvrny a na rubu listů vyrůstá bílý plísňový porost, podobný jemným bílým krystalkům soli. Skvrny později hnědnou a zasychají. Uvnitř listových pletiv vznikají trvalé spóry, které přetrvávají zimu.

Nejjednodušší ochrana kontaktními měďnatými fungicidy. Dnes již překonaný Kuprikol (avšak stále použitelný) nahrazujeme přípravkem CUPROXAT SC, který jako jediný z jednoduchých měďnatých fungicidů splňuje při plně aplikované dávce regule EU, tj. neaplikovat více jak 2 kg Cu+/ha/rok (= 20g/a = 0,2 g/m-!). Obsahuje jen 190g Cu+ v litru, což odpovídá zhruba 0,1 g/m-. Další jeho předností je velmi jemná disperze přípravku v tekuté formě bez obsahu chloru a organ, rozpouštědel, nízký obsah těžkých kovů a možnost přesného dávkování. Postačuje koncentrace 0,5 % a ochranná lhůta 7 dní pro stolní odrůdy (35 dní pro moštové). Dále lze použít fungicidy Champion v koncentraci 0,05 %/7 dní a osvědčený Quadris v koncentraci 0,08 %/21 dní.

Nejjistější doba aplikace je těsně před a po odkvětu nebo 2x po odkvětu révy s aplikací hlavně na spodní stranu listů. Ze systémových fungicidů jsou vysoce účinné již zmíněné širokospektrální novinky QUADRIS (0,08 %) a HATTRICK 50 WP (0,04 %) pro svoji dlouhou dobu působení s příznivým působením na vyzrání révy, s vysokou účinností též proti OIDIU (padlí révové), bílé hnilobě a plísni šedé. Aplikace v koncentraci 0,08 - 0,1 % se provádí ve stejné výšce uvedené fenofázi při teplotách do 25 ° C s ochrannou lhůtou 21 (Quadris) resp. 35 (Hattrick) dní.

OIDIUM (padlí révové)

Přezimuje jako podhoubí v pupenech révy, kde snese teploty i pod -15 ° C. Jejím vývoji vyhovují denní teploty kolem 25 ° C s vyšší vzdušnou vlhkostí bez srážek. Vyskytuje se v podobě šedobílého jakoby moučnatého povlaku na letorostech a listech.

Opět nejjednodušší ochrana proti této povrchové plísni je použití kontaktního sirnatého fungicidu SULIKOL K v koncentraci 0,5-1 % ve stejné fenofázi (před květem, po květu nebo 2x po květu) s tím, že stolní odrůdy můžeme již konzumovat po uplynutí 3 denní ochranné lhůty. Dále je možné použití kontaktních fungicidů při seřazení podle ochranné lhůty v pořadí ANVIL 5 SC (14 dní), QADRIS (21 dní), BAYLETON 25 WP v koncentraci 0,02 % (28 dní), RUBIGAN 12 EC v koncentraci 0,02 % (28 dní), HATTRICK v koncentraci 0,35 %, TOPAS v koncentraci 0,025 % (35 dní).

Živočišní škůdci vinné révy

ERINÓZA, AKARINÓZA (plstnatost a kadeřavost)

Způsobují je vlnovníci a hálčivci. Tito drobní roztoči sají na spodu listu révy, čímž oslabují rostlinu a zpomalují proces asimilace, potřebné pro zdravý vývin celého keře.

Nejšetrnější ochrana proti těmto škůdcům je nasazení přípravku OMITE 570 EW za vegetace v červnu a červenci. Pouze při kalamitním výskytu by přicházelo v úvahu koncem dubna omytí keřů akaricidem (např. Torant).

Jak se vyrovnat s nedostatkem révových sazenic a vhodných odrůd

Pro zahrádkáře a malopěstitele je velmi důležité najít bez zbytečného experimentování v co nejkratším čase způsob získání odolných a atraktivních chutných odrůd vinné révy hlavně z těchto důvodů:

- chceme mít na zahradě co nejdříve to nejlepší z vytipovaného ovocného druhu
- chceme co nejméně chemicky zasahovat pro zajištění vývinu zdravé rostliny a jejich plodů
- nechceme čekat na zdoluhavý uznávací (a mnohdy i byrokratický) proces vyselektovaných novinek, vyhovujícím nejlépe přáním zahrádkáře (když navíc víme, jak se tyto představy v mnohém liší od potřeb a doporučení velkovýroby)
- chceme mít všeobecný přehled o perspektivních odrůdách a jejich vlastnostech, abychom nová poznání neplatili vytrháváním nedávno nám "doporučených" odrůd nebo jejich pracným a nejistým přeštěpováním.
- chceme dát svým blízkým a přátelům to nejlepší ze zahrádky a jsme ochotni tomuto cíli obětovat větší finanční prostředky a svůj drahocenný čas.

Kde tedy začít, jaké máme možnosti a jaký sled kroků musíme provést? Máme v podstatě jen dvě možnosti; buď získat takový zdroj sazenic, který nám zaručuje to nejnovější a nejlepší ze známého sortimentu nebo si zajistit vypěstování vlastních sazenic opět z toho nejlepšího, co existuje.

Tomuto úsilí však brání stále přísněji novelizované předpisy o ochraně odrůd a množitelského materiálu a tak se zahrádkář dostává do bludného kruhu, z něhož mohou uniknout jen ti nejzkušenější a nejaktivnější.

Pro zpřehlednění dále uvádíme hlavní rozhodující podmínky a činitele, které bychom měli znát při zajišťování sazenic a řízků a uvědomit si jejich rozdělení: Podle způsobu množení.

- štěpované sazenice - na řízky podnožových rév s procesem zakořeňování
- pravokořenné sazenice - z řízků ušlechtilých odrůd, s procesem zakořeňování

Podle živného prostředí pro zakořenění:

- ve vodě
- v substrátu pro zakořeňování řízkových rostlin (v prodejnách)
- v úrodné půdě v blízkosti matečního keře - zahřívání letorostů s posledním okem vyčnívajícím ze zeminy

Podle termínu přeroubování keřů (nevhodné nebo sprchavé odrůdy, zplaněné keře):

- v době vegetačního klidu (2. pol. března)
- v době plné vegetace

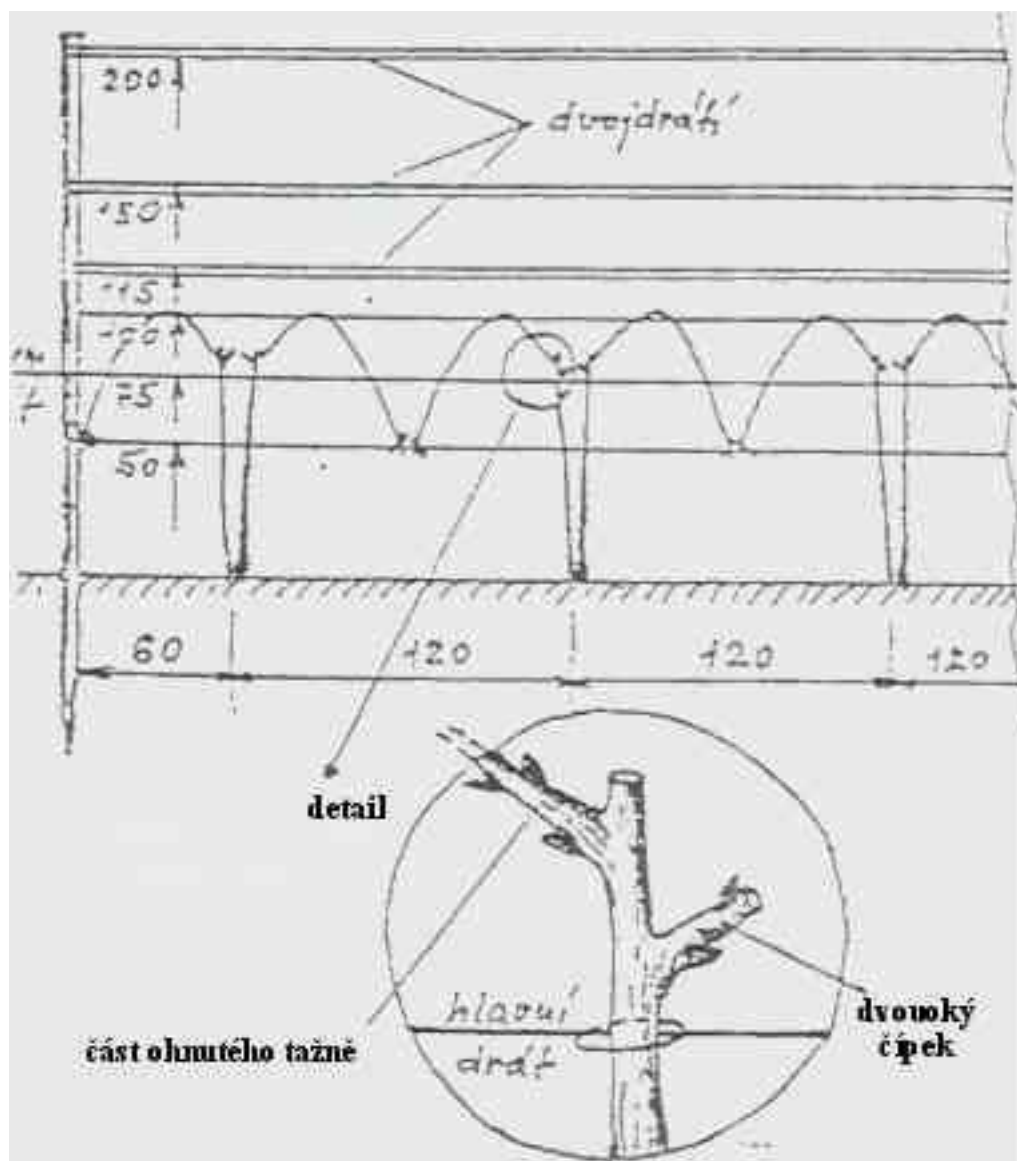
Podle termínu odběru řízků:

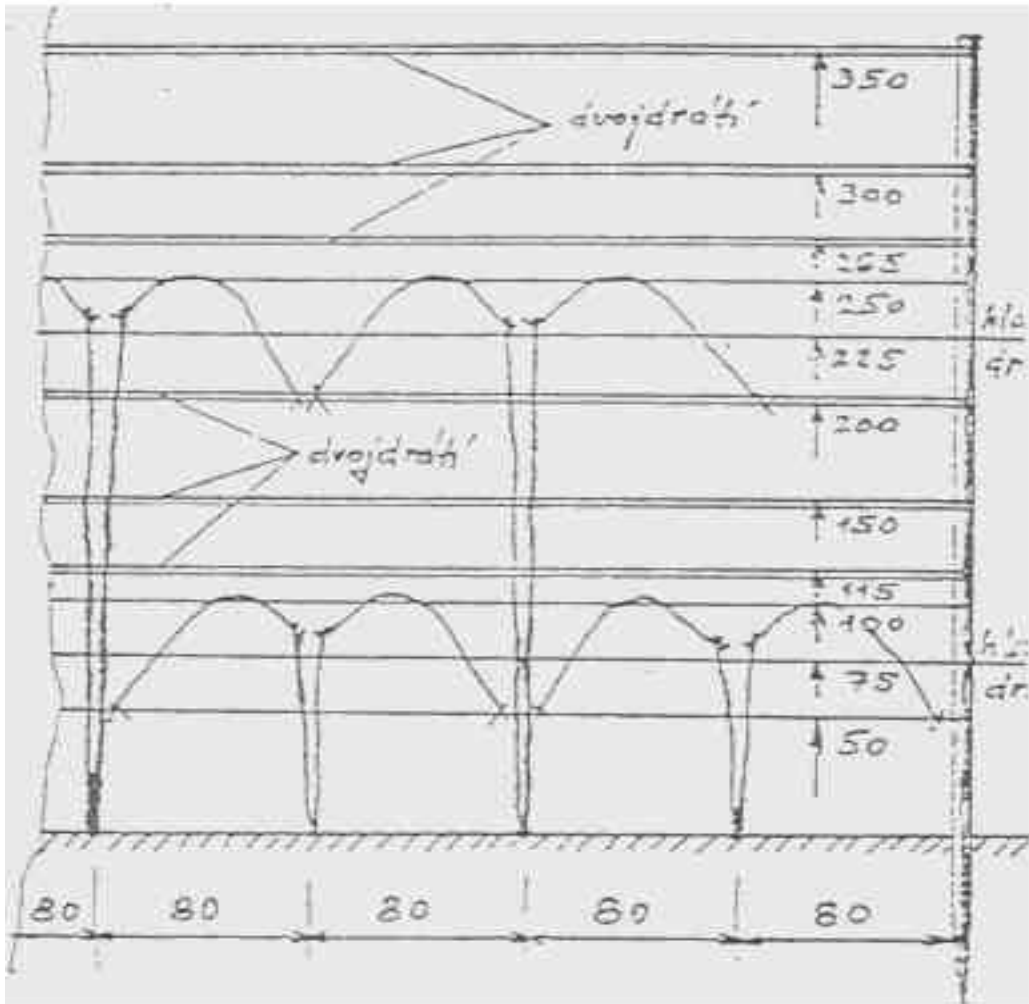
- jednoočkové řízky (v délce 4-5 cm)
- víceočkové řízky (2-4 očka) v max. délce 35 - 40 cm
(pro zakořenění nutno vyslepit všechna očka - budou v zemi, kromě nejhořejšího - pro rašení) Podle teploty zakořeňovacího prostředí:
- při optimální teplotě tvorby kalusu ve srůstu roubu a tvorby kořenů (26 - 28 ° C)
- při teplotě pařeniště, foliovníku, skleníku nebo teplé obytné místnosti
- při teplotě venkovního prostředí

Nejlépe se ujímají očka nebo řízky z réví uříznuté mezi Vánočními svátky a Novým rokem vysazené do substrátu pro zakořeňování rostlin (lze koupit v obchodě) v prostředí se zvýšenou optimální teplotou (~ 27°C) tohoto substrátu (např. v kontejneru na radiátoru nebo v teplém pařeništi).

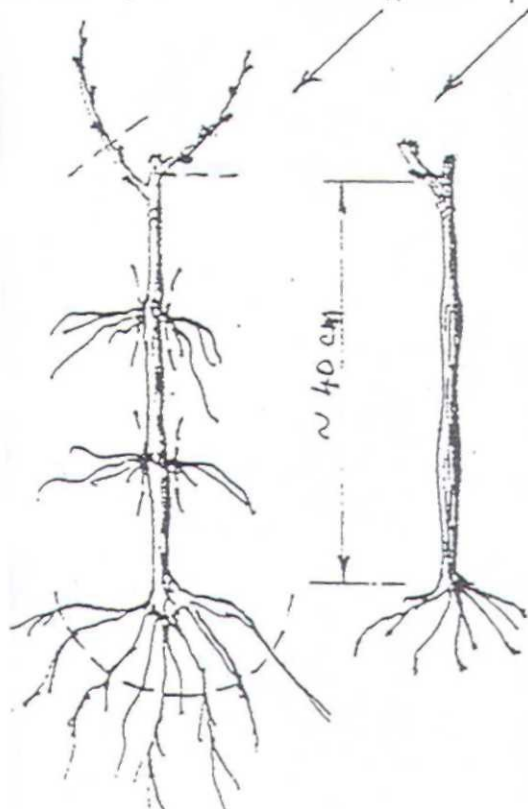
Vysadíme-li očko nebo upravený řízek do tohoto prostředí na přelomu konce února až začátku března, vyrostou nám do poloviny května zakořeněné sazeničky s výhony kolem 30 cm. a ty můžeme již vysadit přímo na připravený záhon. Ještě týž rok letorost dosáhne délky i - 1,5 m !

Konstrukce drátěnky a doporučený způsob vedení

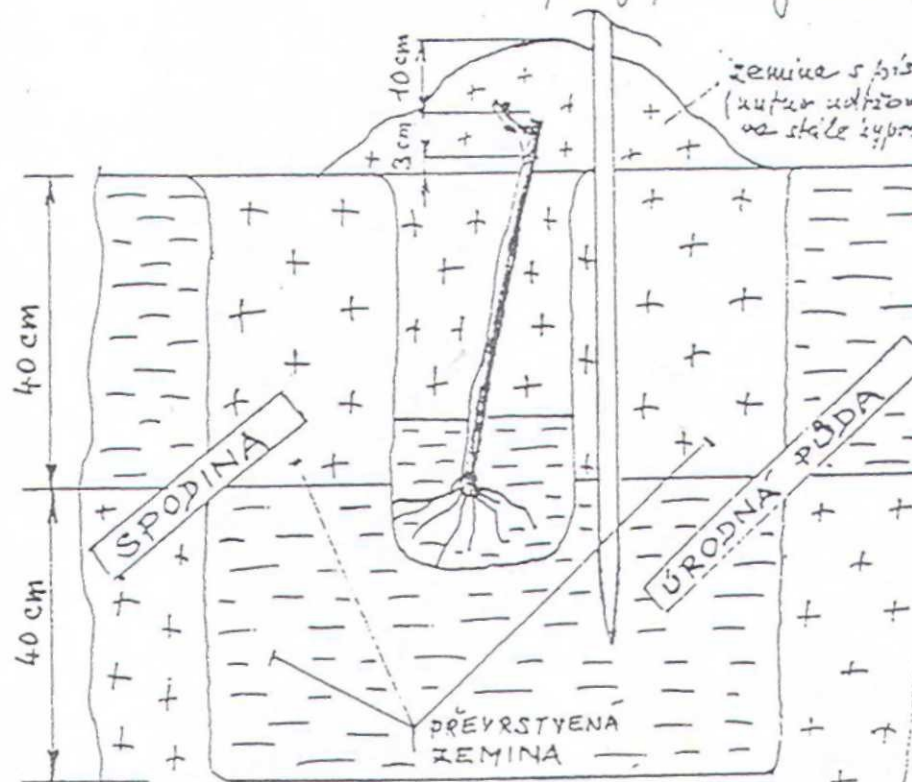

obr. 2: Úprava sazenice (před a po úpravě)

obr. 3: Výsadba sazenice z jara
Převrstvení půdy před výsadbou

Jan Kratochvíl a kolektiv odborné komise ZO ČZS v Horní Bělé

Doporučený výběr 25 odrůd vinné révy

(+10 skleníkových)

do vyšších nadmořských výšek 300 - 500 m. n. m.

Český zahrádkářský svaz - Základní organizace Horní Bělá, okr. Plzeň - sever

V tomto roce 2000 vyvrcholilo dvacetipětileté úsilí naší organizace o vyhledání odrůd vinné révy se zvýšenou odolností vůči houbovým chorobám, mrazu a vyšším nadmořským polohám.

Po prověření více než 150 odrůd bylo v tomto jubilejním roce poprvé vybráno 25 venkovních odrůd s vlastnostmi, které se nejvíce přiblížily našim požadavkům. Většina těchto odrůd jsou vesměs mezi druhovými (interspecifickými) kříženci révy evropské s ostatními druhy rév v Americe a Asii.

Navíc pro pěstitele velmi velkých hroznů a bobulí jsme vybrali dalších 10 odrůd pro skleníky a foliovníky, které se u nás v posledních letech osvědčily. Tyto odrůdy sice v odolnosti postrádají většinu námi požadovaných vlastností, avšak pro skleníkové mikroklima tyto vlastnosti zůstávají až druhořadé s upřednostněním atraktivity hroznů.

Tato prvá pětadvacítka plus desítka se stává základním vodítkem pro výběr odrůd do našich zahrádek a dvorků do míst s příznivým mikroklimatem (chráněná, osluněná stanoviště s vodorovným nebo svislým akumulátorem tepla nebo foliovníky a skleníky).

Zajistíme-li pro tyto vybrané odrůdy a vytipovaná stanoviště vhodnou hlubokou a vzdušnou půdu dobře zásobenou živinami, vytvoříme

tak základní předpoklady pro dlouholetý a zdravý růst tohoto teplomilného ovocného druhu, který nás po výsadbě bude dlouhodobě (20 - 30 let) odměňovat krásnými a chutnými plody různých velikostí, tvarů a barev.

V Horní Bělé 12. března 2000

AUGUSTOVSKIJ (III -45-64) = SV18315 x Čabaňská perla

Velmi raná odrůda, zraje téměř s Čabaňskou perlou ve druhé polovině srpna. Hrozen je střední, válcovitý, bobule menší až střední kulatá, zelenožlutá. Chuť neutrální, slabě muškátová. Je mrazuodolný, nehnije, je odolný vůči plísním, odpadá nutnost ošetření proti houbovým chorobám.

REFORM

Stolní odrůda, vyšlechtěná koncem 70. let v Maďarsku. Hrozen je střední, řidší. Bobule je střední, žlutavá, mírně muškátové chuti. Zraje ve 2. pol. srpna. Svěží vydrží jen krátce, brzy • odbourává kyseliny. Plodí jen středně, má slabší růst. Dobře odolává zimním mrazům, hůře jarním. Dobře odolává padlí a peronospoře, méně plísní šedé. Pro naše zahrady má význam jako velmi raný hrozen do hlubších úrodných půd.

ILJIČEVSKÝ RANÝ (pravděpodobně R42) = Severnyj x Oděskij ustojčivij

Modrá raná odrůda. Hrozen je střední až větší, mírně konický, bobule kulatá, střední, modré barvy. Chuť je neutrální. Rezistence vůči houbovým chorobám a mrazu je vyšší. Vhodný i na méně chráněná stanoviště zahrad.

AIVAZ = (Moldova x Cardinal) x (SV 12375 x Cardinal)

Modrá raná odrůda, vyšlechtěná v Kišiněvě. Hrozen je delší, bobule oválná, modročerné barvy. Chuť je neutrální. Houbám i mrazu odolává středně (vydrží mráz do -20° C) na bujně rostoucí podnoži vykazuje nevyrovnanost velikosti bobulí (malé mezi velkými).

BG 1 = /SV 12375 X Čabaňská perla/

Stolní odrůda, vyšlechtěná v 70. letech v Maďarsku. Hrozen je střední až velký, řidší. Bobule je střední, zelenožlutá, příjemně osvěžující, jemně muškátové chuti. Zraje koncem srpna, týden po Čabaňské perle. Mrazuodolnost je střední. Na úrovni rezistence odolává peronospoře a plísní šedé, středně padlí. Doporučujeme jako raný stolní hrozen.

JUNIOR = SV 12375 x Čabaňská perla

Stolní odrůda, vyšlechtěná koncem 70. let v Maďarsku. Hrozen je velký, volnějši. • Bobule střední, zelenožlutá, jemně-muškatové chuti. Zraje koncem srpna. Je dobře mrazuvzdorný, velmi dobře odolává plísní šedé, dobře padlí, méně peronospoře, především v nižších polohách. Je vhodnou odrůdou do vlhčích půd našich vysoko položených zahrad jako raný stolní hrozen.

OLYMPIA (111-75-72) = SV 18315 x Muškát Arménský

raná odrůda, zrající koncem srpna. Hrozen je střední, spíše válcovitý, bobule střední kulatá, žlutá. Chuť je slabě muškátová. Je odolná vůči houbovým chorobám a mrazu.

POLAR = (zatím neznámé křížení)

Raná odrůda, zrající koncem srpna. Hrozen je střední, válcově kuželovitý, bobule střední kulatá, zelenožlutá. Chuť je neutrální. Odolnost vůči houbovým chorobám a mrazu je vyšší. Vyžaduje vlhčí zahradní půdy. Na stanoviště je nenáročný.

MUŠKÁT LETNÍ (V 95-22) = SV 20366 x Královna vinic

Raná odrůda, zrající koncem srpna až začátkem září. Hrozen je střední, mírně konický, bobule střední kulatá, žlutá, lahodné muškátové chuti. Je středně odolný vůči houbovým chorobám a mrazu.

KRYSTAL /C-43/ = (Vitis Amurensis x F/2 x Thalloczy Lajos) x SV 12375

Stolně-moštová odrůda, vyšlechtěná v 70. letech v Maďarsku. Hrozen je střední až velký, volný. Bobule je střední, zlatožlutá, s masitou výrazně sladkou dužinou s příjemnou muškátovou chutí. Zraje v 1. pol. září. Je vysoce odolná proti mrazům (dědictví po révě amurské) a proti peronospoře i plísní šedé na úrovni rezistence, velmi dobře odolává padlí. Nesnáší suché, písčité půdy. Nepřezrává, lze ponechat až dva měsíce na keři! Dává plné, ale jednoduché víno neutrálního typu. .

V 25 - 20

Bílá středně raná odrůda, vyšlechtěná v Bulharsku, zrající v polovině září. Hrozen je velký, dlouhý, mírně rozvětvený. Bobule je velká, oválná, výrazně žluté barvy. Chuť je neutrální s jemnou muškátovou vůní. Rezistence k houbovým chorobám je střední, k mrazu nižší. Vhodná na chráněná stanoviště. Rodičovská odrůda Pleven způsobuje snížení plodnosti

PRIM=SV 12375 x Královna vinic

Stolní odrůda, vyšlechtěná v Maďarsku v 70. letech. Hrozen je střední až velký, řidší. Bobule je větší jantarově žlutá, atraktivní kořenité muškátové chuti. Zraje začátkem září. Má zvýšenou mrazuvzdornost, vysokou odolnost proti houbovým chorobám, hlavně proti peronospoře a plísní šedé. Doporučujeme při

velkém tlaku oidia provést jeden postřik po odkvětu. Do zahrad vhodný pro vyšší odolnost vůči houbovým chorobám, ranost, nenáročnost na půdu a polohu. Dobře snáší suché půdy bez závlahy.

PRIMULET = Prim x Muškát letní

Bílá raná odrůda, zrající v první pol. září. Hrozen je větší, bobule střední až větší, mírně oválná, žluté barvy. Chuť je vynikající, jemně muškátová. Rezistence k houbovým chorobám a mrazu je vyšší. Perspektivně se velmi dobře jeví i další kříženci Primu, hlavně BV 30-4-3 (Prim x Krystal) a BV 37-4-3 (Prim x vícenásobné křížení).

BV 18 -109 = Čauš rozovj x Coarna negra x Augustovskij x SV 20366) - DAKONA Modrá raná odrůda, zrající koncem srpna až zač. září. Hrozen je větší, mírně konický, bobule větší, vejčitého tvaru, modré barvy. Chuť je neutrální. Má vyšší rezistenci vůči houbovým chorobám a mrazu. Asijská rodičovská odrůda způsobuje, že nejdříve vyžívá hrozen a potom dřevo. Znamená to brzy sklídit hrozny, aby dřevo mělo čas vyžít. Pro podpoření dřívějšího vyžívání můžeme řezat na kratší polotažně, jejichž první očka vyžívají nejdříve.

AGAT DONSKOJ (217/2) = /Zarja severa x Dolores/ x Russkij ranyj

Modrá raná odrůda, pocházející ze stejného křížení jako Vostorg. Zraje koncem srpna až zač. září. Hrozen je velký, mírně rozvětvený, bobule vleká kulatá, jasně modrá. Odolnost vůči houbám i mrazu je vysoká. Odrůda je náročnější na závlahu a i přes brzký začátek zamekání bobulí tento proces trvá dlouho až do konzumní sklizně. Proto potřebuje vyšší sumu teplot, aby byla potlačena trpká chuť bobulí, které obsahují hodně tříslovin. Pro svoji atraktivnost doporučujeme jeden, max. dva keře na zahrádku.

VOSTORG (217/1) = (Zarja severa x Dolores) x Russkij ranyj

Bílá raná odrůda zrající koncem srpna až zač. září, ještě před odrůdou Krystal. Hrozen je velký, rozvětvený, bobule velká, oválná, žluté barvy. Mrazuodolnost je vysoká, vůči houbovým chorobám též vyšší. Odrůda nevytváří kořeny a proto ji nelze vypěstovat z řízku jako pravokořenou.

CVETOČNYJ = Severnyj x Muškát bílý x Muškát Alexandrijský x Muškát maďarský

Bílá středně raná odrůda, zrající v polovině září. Hrozen je spíše oválnější, bobule kulatá, větší, zelená, silně muškátové chuti. Odolnost vůči houbám je střední, vůči mrazům vysoká. Dobře snáší i větrná stanoviště.

SZAROLTA (Šarlota) = Zala gyógye x 6829-93

Bílá středně raná odrůda, zrající v první pol. září. Hrozen je velmi velký, hmotnost 470 g, bobule velmi velká, hmotnost 6-7 g, žluté jantarové barvy, chuť neutrální, mírně kořenitá. Středně odolává mrazům a houbovým chorobám, prou padli je vhodný jeden postřik po odkvětu. Dobře se vypořádává se suššími polohami.

JOLANKA = Irsay Oliver x Lanka

Bílá středně raná odrůda, zrající zač. září. Hrozen je větší, bobule střední, zelenožlutá, chruplavé neutrální chuti. Plodnost je vysoká, vyžaduje proto hluboké půdy s dostatečnou výživou.

ARKÁDIA (Nast'a) = Moldaya x Cardinal

Bílá středně raná odrůda, zrající zač. září. Hrozen je velmi velký, hmotnost 300 g, bobule žluté barvy, velmi velká, hmotnost 6 g, neutrální chuti, středně odolává mrazům, je citlivá na zmrazení oček příchodem brzkých podzimních mrazů. Chorobám odolává středně, méně padlí révovému. Proto při jeho velkém tlaku je vhodný jeden postřik po odkvětu. Pro horší vyžívání dále postavených oček na tažni vyžaduje kratší řez na čípky a polotažně s vodorovným kordonem. před zaměkáním vyžaduje pravidelnou závlahu, při nárazové závlaze praská - dědictví po Cardinalu. Vhodná i do zavlažovaného foliovníku nebo skleníku, kde zvláště vynikne její atraktivnost.

NERO /BG 15/ = SV 12 375 x G. Gardonh

Středně raná odrůda, zrající v první polovině září. Hrozen je střední až větší, s mírně oválnými bobulemi modré barvy. Chuť je neutrální, po dobrém vyzrání výrazně sladká. Dobře odolává houbovým chorobám a středně mrazu. Vyžaduje dostatečně zásobenou půdu hořčíkem a nepřehnojen; draslíkem! Brzy raší, proto vysazovat do vyšších poloh chráněných proti jarním mrazům.

PELEŠKE MUSKOTALY /R10/= Zala gyöngye x/Gloria Hungariae x Královna Alžběta Stolní odrůda, vyšlechtěná v 70. letech v Maďarsku. Hrozen je velký až velmi velký, volný. Bobule zlatožlutá, příjemně kořenitě muškátové chuti. Zraje zač. října. Při uložení hroznů v chladu si zachovává výbornou chuť až do vánoc. Vyžaduje chráněné, teplé polohy, dobrou půdu a závlahu. Je středně mrazuvzdorná, vysoce odolává houbovým chorobám. Pro každoroční dozrání vyžaduje nejteplejší zákoutí. Proto doporučujeme pouze jeden keř do zahrady na slunné stanoviště při zdi nebo na betonovém prohřivaném podkladu, respektive výsadbu do foliovníků.

ARON /BG 13/ = SV i 2375 x Perletta (jiné prameny uvádějí x Panonia kincze/

Stolní odrůda, vyšlechtěná v 70. letech v Maďarsku. Hrozen je velmi velký, atraktivní. Bobule velká, neutrální chuti. Zraje ve 2. pol. září, těsně po chrupce. Středně odolává mrazům a houbovým chorobám. Vyžaduje teplé polohy, dobrou výživu a závlahu. Dřevo hůře vyzrává. Doporučujeme jen omezeně vysazovat pouze do vyhřátých, osluněných a chráněných zákoutí pro získání vysoké sumy teplot nebo do foliovníků

KODRJANKA = Moldava X Maršalskij

Modrá středně pozdní odrůda, dozrávající koncem září. Hrozen je větší, mírně konický, bobule větší, oválná, modrofialové barvy, neutrální chuť. Odolnost vůči mrazu i houbovým chorobám ověřena jako vyšší (dříve uváděna nižší resp. střední). Hrozen s bobulemi vydrží dlouho na keři až do zámrazu. Vhodná též do foliovníků nebo skleníků.

LANKA = SV 20365 x (Malingre x Vitis amurensis) x Saperavi

Bílá pozdní odrůda, dozrávající na přelomu konce září až začátku října. Hrozen je velmi velký široce rozvětvený. Bobule je velká, vejčitého tvaru, zelenožluté barvy. Chuť je neutrální až jemně muškátová. Rezistence k houbovým chorobám je vyšší, k mrazu střední. Vhodná na chráněná stanoviště. Lze pěstovat i ve foliovníku nebo skleníku.

Poznámka:

Pro milovníky hroznů s červenými bobulemi se perspektivně jeví odrůdy:

F4 (JESSIE) = JS 16150 x Sieger - náhrada Siegeru

F6 (FREMINER) = SV 12413 x Tramín červený - náhrada Tramínu

BV 10-5-5 (ROSELA II) = Prim x BV 18-109

SKLENÍKOVÉ ODRŮDY

BLACK HAMBURG

Stolní hrozen je velký, rozvětvený, volný. Bobule je velká, fialová. Ve skleníku zraje koncem července až zač. srpna. Vhodná ochrana proti padlí, (pro vysokou vzdušnou vlhkost a chybějící srážky). Doporučujeme pro svoji ranost.

MUSCAT OF ALEXANDRIA

Stolní hrozen je dlouhý, volný, dosahuje hmotnosti až 2 kg. Bobule je velká, oválná, žlutozelená, muškátové chuti. Ve skleníku zraje koncem srpna až zač. září. Vhodná ochrana proti padlí. Doporučujeme pro svoji atraktivnost.

ROYAL TIRHEIDEN

Starší stolní odrůda, vyšlechtěná v Holandsku. Hrozen je velký, volný. Bobule velká, modrá. Ve skleníku zraje koncem srpna, vhodná ochrana proti padlí.

SMUGLJANKA = (zatím neznámý původ)

Modrá pozdní odrůda, na venkovním stanovišti zrající začátkem října, ve skleníku o měsíc dříve. Hrozen je velký, bobule větší modré barvy. .

JALOVENSKIJI USTOJČIVYI = SV 20366 x Panse precose

Bílá pozdní odrůda na venkovním stanovišti zraje až v první polovině října, ve skleníku o měsíc dříve. Pro každoroční bezpečné uzrání je vhodná do skleníku nebo foliovníku, kde dozrává již koncem srpna. Hrozen je velký, rozvětvený, hustější. Bobule je velká, oválná, zelenožlutá se žlutým líčkem. Slupka je pevná, dužina masitá, prosté osvěžující chuti. Rezistence k mrazům a houbovým chorobám je vysoká. Vhodná je k dlouhodobému skladování nebo ponechání na keři až do zámrazu.

STRAŠENSKIJI

Modrá pozdní odrůda, na venkovním stanovišti zrající až začátkem října, ve skleníku o měsíc dříve. Hrozen je velký, dlouhý, bobule velmi velká, kulatá, fialovomodrá. Chuť je neutrální, osvěžující. Vhodná je pravidelná závlaha.

PAMJAŤ NEGRULA = Koarna neagre x SV 20366

Modrá pozdní odrůda, na venkovním stanovišti zraje až v první polovině října, ve skleníku o měsíc dříve. Hrozen je velký, volný, bobule kyjovitěho tvaru, světlefialová, hmotnost 5-6 g, neutrální příjemné chuti. Rezistence k mrazu i peronospoře je vyšší, proti padlí je vhodný jeden postřik po odkvětu.

KM 183

Bílá odrůda s velkým hroznem a velkou bobulí muškátové chuti, zraje začátkem září.

MUSCAT PRINC WALLESKÝ

Hrozen je dlouhý, volný, dosahující hmotnosti až 2 kg. Bobule je velká, modrá, muškátové chuti.. Ve skleníku zraje koncem září. Vhodná ochrana proti padlí. Doporučujeme pro svoji atraktivnost.

GROSS COLMAN /DODRELABI/

Stolní hrozen je dlouhý, volný, rozvětvený. Bobule velká, kulatá, modrá. Ve skleníku zraje koncem září. Vhodná ochrana proti padlí. Doporučujeme jako pozdní hrozen, držící na keři až do zámrazu